

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1999

Utgiven i Helsingfors den 26 mars 1999

Nr 361—370

INNEHÅLL

Nr		Sidan
361	Lag om borgen och tredjemanspant	949
362	Lag om ändring av 10 kap. handelsbalken	959
363	Lag om ändring av 1 § lagen om konsumentklagonämnden	960
364	Lag om ändring av lagen om verkställighet av straff	961
365	Lag om ändring av lagen om rannsakningsfängelse	964
366	Lag om ändring av 5 a kap. tvångsmedelslagen	966
367	Lag om ändring av 14 § folkhälsolagen	968
368	Lag om ändring av 21 kap. rättegångsbalken	969
369	Lag om ändring av 9 kap. 8 och 9 § lagen om rättegång i brottmål	971
370	Lag om ändring av 19 § tingsrättslagen	972

Nr 361

Lag

om borgen och tredjemanspant

Given i Helsingfors den 19 mars 1999

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde och lagens dispositiva natur

Denna lag gäller borgen och pantsättning till säkerhet för andras skulder. Om det i någon annan lag finns bestämmelser som avviker från denna lag skall de tillämpas.

Denna lag tillämpas till den del något annat inte följer av borgens- eller pantsättningsförbindelsen, av praxis som parterna har iakttagit eller av handelsbruk eller annan för parterna bindande sedvänja.

Om inte något annat bestäms nedan, får avvikelser från lagens bestämmelser dock

inte göras genom avtal till borgensmannens eller pantsättarens nackdel i de fall då en i denna lag avsedd enskild borgensman eller enskild pantsättare ger en utfästelse till en kreditgivare.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *borgen* en utfästelse genom vilken den som ger utfästelsen (*borgensmannen*) åtar sig att gentemot borgenären svara för någon annans (*gäldenärens*) förpliktelse (*huvudförpliktelsen*),

2) *enkel borgen* en borgen enligt vilken borgensmannen svarar för huvudförpliktelsen endast om betalning inte fås av gäldenären,

3) *proprieborgen* en borgen enligt vilken

RP 189/1998
EkUB 36/1998
RSv 224/1998

borgensmannen svarar för huvudförpliktelsen så som en personligt ansvarig gäldenär,

4) *fyllnadsborgen* en borgen enligt vilken borgensmannen svarar för huvudförpliktelsen endast till den del betalning inte kan erhållas av egendom som ställts till säkerhet för huvudförpliktelsen,

5) *generell borgen* en borgen som gäller också annat än enbart en specificerad huvudförpliktelse,

6) *enskild borgensman* en fysisk person som ställt borgen, dock inte den som när borgen ställdes var verkställande direktör, medlem i styrelsen, förvaltningsrådet eller något jämförbart organ eller ansvarig bolagsman i den sammanslutning eller stiftelse som är gäldenär eller i dess moderbolag eller stiftare i sammanslutningen, eller som direkt eller indirekt har minst en tredjedel av aktierna i ett aktiebolag eller av den rösträtt aktierna medför eller som har motsvarande ägarandel eller inflytande i någon annan sammanslutning,

7) *kreditgivare* en näringsidkare som i sin näringsverksamhet beviljar kredit eller ställer säkerheter mot borgen eller någon annan säkerhet,

8) *tredjemanspant* en utfästelse genom vilken den som ger utfästelsen (*pantsättaren*) ger borgenären egendom (*pant*) till säkerhet för uppfyllande av någon annans förpliktelse, och med

9) *enskild pantsättare* en fysisk person som har gett en tredjemansutfästelse, dock inte den som, på det sätt som nämns i punkt 6, vid tidpunkten för pantsättningen hör till ett organ i en sammanslutning eller stiftelse som är gäldenär eller som vid nämnda tidpunkt är dess ägare eller stiftare.

2 kap.

Borgens innehåll

3 §

Omfattningen av borgensmannens ansvar

Om borgen inte har ställts som proprieborgen eller något annat inte har avtalats, anses utfästelsen vara enkel borgen.

En borgen som en enskild borgensman har ställt till en kreditgivare är fyllnadsborgen, om krediten har beviljats huvudsakligen för att förvärva eller reparera en bostad eller en

fritidsbostad och egendomen i fråga utgör säkerhet för krediten.

Har flera borgensförbindelser ingåtts för samma huvudförpliktelse och har något annat inte avtalats, svarar varje borgensman gentemot borgenären för hela huvudförpliktelsen.

4 §

Borgensmannens ansvar för extra kostnader

En borgensförbindelse anses omfatta förpliktelsens kapital, om det inte har avtalats att den också skall omfatta ränta eller andra extra kostnader.

Borgenären skall underrätta borgensmannen om gäldenärens dröjsmål med betalning inom en månad från det att dröjsmålet började. Gör borgenären det senare, svarar borgensmannen för ränta, dröjsmålsränta eller annan tidsbunden gottgörelse först från det underrättelsen gavs eller avsändes. Om borgenären kan visa att borgensmannen på annat sätt har varit medveten om betalningsdröjsmålet, svarar borgensmannen för gottgörelsen från den tidpunkt då borgensmannen fick kännedom om dröjsmålet.

5 §

Begränsningar som gäller generell borgen

I en generell borgen skall bestämmas det högsta belopp som borgensmannens ansvar omfattar samt den tid borgen gäller eller den tid i fråga om vilken borgensmannen blir ansvarig för huvudförpliktelser som då uppkommer eller förfaller till betalning.

Om en generell borgensförbindelse inte har begränsats enligt 1 mom., svarar borgensmannen för en huvudförpliktelse endast om borgensförbindelsen har ingåtts i samband med att huvudförpliktelsen ingicks eller om förpliktelsen hade uppkommit innan borgen ställdes och borgensmannen då var medveten om den.

Avvikelse från bestämmelserna i denna paragraf kan inte göras till borgensmannens nackdel, om borgensmannen är en fysisk person.

6 §

Begränsning av borgensmannens ansvar

Borgensmannen kan så länge en generell

borgen gäller bestämma en tidpunkt efter vilken han inte svarar för nya huvudförpliktelser. Begränsningen träder i kraft när borgensmannens meddelande om den har nått borgenären, om inte en senare tidpunkt har angetts i meddelandet.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas också på borgen som har ställts för en sådan kontokredit där borgenärens fordran varierar enligt hur mycket kredit som faktiskt utnyttjas.

7 §

Jämkning av borgen

En enskild borgensmans ansvar gentemot en kreditgivare kan jämkas, om beloppet av den huvudförpliktelse som borgensmannen skall betala är oskäligt högt i förhållande till borgensmannens ekonomiska ställning och kreditgivaren när borgen ställdes kände eller borde ha känt till att borgensmannens ansvar står i uppenbart missförhållande till hans möjligheter att klara av betalningsförpliktelser. Vid jämkningen skall hänsyn tas till borgensmannens ålder, betalningsförmåga och andra omständigheter när borgen ställs och därefter.

Angående jämkning av oskäliga villkor gäller dessutom 36 § lagen om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (228/1929).

8 §

Ändring av villkoren för huvudförpliktelser

En ändring av villkoren för huvudförpliktelser till borgensmannens nackdel binder inte borgensmannen, om han inte har gett sitt samtycke till ändringen eller om borgen inte har ställts i form av generell borgen.

Utan borgensmannens samtycke kan avtal dock träffas angående förlängning av betalningstiden eller andra ändringar av villkoren för huvudförpliktelser, om verkningarna för borgensmannens ansvar är små eller om grunden för ändringen har preciserats i samband med huvudförpliktelser.

9 §

Ny borgenär

Borgensmannen svarar för huvudförpliktel-

sen gentemot en borgenär på vilken fordran har övergått. Den som har ställt generell borgen svarar inte utan särskild utfästelse för de fordringar som uppkommer efter att huvudförpliktelserna har övergått eller som den borgenär som har tagit emot överlåtelsen hade innan huvudförpliktelserna övergick.

En borgensman som har ställt generell borgen svarar inte för de av gäldenärens förpliktelser beträffande vilka fordran har överförts på den borgenär som har erhållit denna borgen.

10 §

Ändringar av bolagsform och bolagsstruktur

En borgensman som har ställt generell borgen svarar för förpliktelser som har uppkommit efter att den sammanslutning som är borgenär har ändrat bolagsform. För förpliktelser som har uppkommit efter delning eller fusion svarar borgensmannen endast ifall han har underrättats om delningen eller fusionen och om möjligheten enligt 6 § att begränsa ansvaret och ifall han inte inom en i underrättelsen nämnd tid om minst en månad har meddelat borgenären att ansvaret begränsas.

Om ett kreditinstitut som avses i 2 § kreditinstitutslagen (1607/1993) fusioneras med ett annat kreditinstitut, svarar en borgensman som har ställt generell borgen också för förpliktelser som har uppkommit efter fusionen, även om en underrättelse enligt 1 mom. inte har gjorts.

En borgensman som har ställt generell borgen svarar inte för förpliktelser som har uppkommit efter att den sammanslutning som är gäldenär har ändrat bolagsform, fusionerats eller delats. Detta gäller dock inte när ett öppet bolag blir kommanditbolag, ett kommanditbolag blir öppet bolag, ett privat aktiebolag blir publikt aktiebolag eller när ett publikt aktiebolag blir privat aktiebolag.

11 §

Ändrad ställning för borgensmannen

Om en fysisk person som har ställt borgen inte längre på det sätt som sägs i 2 § 6 punkten hör till organen i en sammanslutning eller stiftelse som är gäldenär eller längre är dess ägare och borgenären har underrättats om detta, skall han efter underrät-

telsen anses vara enskild borgensman vid tillämpningen av 4 § 2 mom. samt 6, 13 och 14 §.

3 kap.

Information till borgensmannen

12 §

Informationsplikt innan borgen ställs

Innan borgen ställs skall kreditgivaren ge en enskild borgensman en redogörelse för vilka förpliktelser och extra kostnader som borgensförbindelsen omfattar och vilka förutsättningarna är för att betalning skall kunna krävas av borgensmannen samt för övriga omständigheter som har väsentlig betydelse för borgensmannens ställning. Om redogörelsen ges skriftligen, skall den ges senast dagen innan borgen ställs.

Innan borgen ställs skall kreditgivaren underrätta en enskild borgensman om gäldenärens utfästelser och andra omständigheter i anslutning till dennes betalningsförmåga som kan antas ha betydelse för borgensmannen.

Försummar kreditgivaren sin skyldighet enligt 1 mom. eller att enligt 2 mom. ge information om en sådan omständighet som han kände eller borde ha känt till och kan försummelsen antas ha påverkat borgensförbindelsen, kan borgensmannens ansvar jämkas.

13 §

Informationsplikt medan generell borgen är i kraft

En enskild borgensman som har ställt generell borgen skall med sex månaders mellanrum få information av kreditgivaren om huvudförpliktens obetalda kapital, ifall det inte har avtalats att borgensmannen utan dröjsmål skall underrättas om nya huvudförpliktelser. Detsamma gäller när en enskild borgensman har gett en kreditgivare en borgensförbindelse som gäller sådan kontokredit enligt vilken kreditgivarens fordran varierar beroende på hur mycket kredit som faktiskt utnyttjas.

Försummar kreditgivaren sin skyldighet enligt 1 mom. och kan försummelsen antas ha påverkat borgensförbindelsen, kan den enskilde borgensmannens ansvar jämkas.

14 §

Borgensmannens rätt att få upplysningar

Borgensmannen har rätt att på begäran få upplysningar av borgenären om huvudförpliktelsen.

Kreditgivaren skall medan borgen är i kraft på begäran underrätta en enskild borgensman om gäldenärens utfästelser och andra omständigheter i anslutning till dennes betalningsförmåga som kan antas ha betydelse för borgensmannen. Informationsplikten enligt detta moment gäller endast sådana omständigheter som kreditgivaren känner till och som borgensmannen kan upplysas om utan särskilda utredningar eller beträffande vilka kreditgivaren kan skaffa upplysning från kreditupplysningsregister som denne har tillgång till. Kreditgivaren har rätt att av borgensmannen få en skälig ersättning för kostnaderna för att lämna upplysningarna.

Försummar borgenären sin informationsplikt enligt 1 eller 2 mom. och kan försummelsen antas ha påverkat borgensförbindelsen, kan borgensmannens ansvar jämkas.

4 kap.

Minskning och upphörande av borgensmannens ansvar

15 §

Upphörande av borgensmannens ansvar

Borgensmannens ansvar gentemot borgenären upphör när huvudförpliktelsen är betald eller när den annars har upphört.

I lagen om återvinning till konkursbo (758/1991) finns bestämmelser om borgensmannens ställning när en betalning går åter till följd av återvinning.

16 §

Bevakning av huvudförpliktelsen

Om borgenären låter bli att uppge sin fordran i samband med offentlig stämning som gäller gäldenären, i företagssaneringsförfarande som gäller gäldenären, i gäldenärens konkurs eller i något annat förfarande

som gäller betalningsoförmåga, befrias borgensmannen från borgensansvaret till den del borgenären genom att bevaka sin fordran hade fått betalning för huvudförpliktelsen ur gäldenärens eller konkursboets tillgångar.

17 §

Befrielse av gäldenären från ansvar

Om borgenären befriar gäldenären eller någon solidariskt ansvarig gäldenär från ansvar utan borgensmannens samtycke, upphör borgensmannens ansvar gentemot borgenären. Om befrielsen gäller endast en del av huvudförpliktelsen eller om den gäldenär som befrias från ansvar endast svarade för en del av huvudförpliktelsen, upphör borgensmannens ansvar till denna del.

Borgenären får hos borgensmannen driva in fordran enligt huvudförpliktelsen på de tidigare villkoren, fastän villkoren för huvudförpliktelsen för gäldenärens vidkommande har ändrats i saneringsförfarande enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) eller lagen om företagssanering (47/1993).

18 §

Befrielse av borgensmannen från ansvar och avstående från annan säkerhet

Om borgenären helt eller delvis befriar en av flera borgensmän som är ansvariga för samma huvudförpliktelse från borgensansvaret, svarar var och en av de andra borgensmännen gentemot borgenären endast för sin egen andel. Andelarna bestäms enligt vilket belopp borgensmännen med stöd av 31 § 1 och 2 mom. sinsemellan svarar för huvudförpliktelsen. Avtal mellan borgensmännen om fördelning av ansvaret beaktas endast om borgenären har känt till det när han befriar en borgensman från ansvar.

Om borgenären avstår från någon annan säkerhet som har ställts för huvudförpliktelsen och som enligt 30 § gällde till förmån för borgensmannen, befrias borgensmannen från borgensansvaret till den del säkerhetens värde hade räckt till för betalning av huvudförpliktelsen. Detsamma gäller om säkerhetens värde sjunker till följd av borgenärens åtgärder eller försummelser.

I borgen får avvikelse göras från bestämmelserna i 1 eller 2 mom., om inte säkerheten enligt lag i första hand ansvarar för betalning av huvudförpliktelsen. Utan borgensmannens samtycke får dessutom en sådan annan borgen eller säkerhet frigöras som har ställts efter att borgensförbindelsen ingicks och som inte förutsattes när borgensförbindelsen ingicks.

19 §

Preskription av borgen

Borgenären förlorar sin rätt gentemot borgensmannen, om han inte inom tre år efter att huvudförpliktelsen förföll till betalning kräver betalning av borgensmannen. Preskriptionen avbryts också, när borgenären påminner borgensmannen om borgen eller när borgensmannen betalar av på huvudförpliktelsen. Efter avbrott av preskriptionstiden börjar en ny tre års preskriptionstid.

Har borgen ställts för att gälla en bestämd tid, förlorar borgenären sin rätt gentemot borgensmannen, om han inte kräver betalning av borgensmannen innan denna tid löper ut.

En borgensförbindelse preskriberas dessutom, på det sätt som sägs i förordningen om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer (32/1868), tio år efter det förbindelsen ingicks.

20 §

Säkerhet i stället för borgen

En enskild borgensman befrias från borgensansvaret gentemot en kreditgivare, om kreditgivaren i stället för borgensförbindelsen ges en annan borgensförbindelse eller någon annan säkerhet som bedöms vara tillräcklig för att täcka huvudförpliktelsen. Kreditgivaren är dock inte skyldig att godkänna någon annan borgen än borgen av ett sådant samfund som avses i 3 kap. 20 § 3 mom. utsökningslagen (37/1895).

Den nya borgensförbindelse eller säkerhet som avses i 1 mom. träder i stället för den tidigare borgensförbindelsen så att de inbördes ansvarsförhållandena mellan dem som ställt borgen eller säkerhet för samma huvudförpliktelse inte förändras.

5 kap.

Indrivning av huvudförpliktelsen hos borgensmannen

21 §

När enkel borgen förfaller

Vid enkel borgen får borgenären kräva betalning av borgensmannen när huvudförpliktelsen har förfallit till betalning och

1) det inte har varit möjligt att hos gäldenären mäta ut tillgångar som uppenbart skulle räcka till för att täcka hela huvudförpliktelsen,

2) gäldenären har försatts i konkurs,

3) förfarande enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner eller lagen om företagssanering har inletts för gäldenärens vidkommande eller ett interimistiskt förbud beträffande huvudförpliktelsen har meddelats i sådant förfarande, eller

4) något annat förfarande på grund av betalningsoförmåga har inletts gentemot gäldenären med stöd av ett beslut av en myndighet eller domstol och förfarandet förhindrar indrivning av huvudförpliktelsen i utsökningsväg.

22 §

När proprieborgen förfaller

Vid proprieborgen får borgenären kräva betalning av borgensmannen när huvudförpliktelsen har förfallit till betalning.

23 §

När fyllnadsborgen förfaller

Vid fyllnadsborgen får borgenären kräva betalning av borgensmannen när säkerheten har sålts eller när det vid utsökning har konstaterats att det finns hinder mot att sälja säkerheten. Borgensmannen blir också betalningsskyldig, om han efter att huvudförpliktelsen har förfallit till betalning har meddelat borgenären att han inte kräver att säkerheten säljs.

Om gäldenären i samband med skuldsanering för privatpersoner eller företagssanering behåller egendom som utgör säkerhet, får borgenären kräva betalning av den som ställt fyllnadsborgen endast beträffande den del av

huvudförpliktelsen som inte blir betald enligt betalningsprogrammet. Borgensmannen svarar dock inte för dröjsmålsränta som medan betalningsprogrammet gäller skulle belöpa sig på den skuld som gäldenären skall betala. Om säkerheten senare realiseras, får borgenären kräva betalning av borgensmannen enligt de tidigare villkoren med undantag för ovan nämnd dröjsmålsränta.

24 §

Uppsägningsåtgärder

Om särskilda uppsägningsåtgärder gentemot gäldenären krävs för att huvudförpliktelsen skall förfalla till betalning, får borgenären kräva betalning av borgensmannen endast om uppsägningsåtgärden har riktats mot både gäldenären och borgensmannen. Om huvudförpliktelsen skall uppfyllas först efter en bestämd tid efter att skulden förföll, blir borgensmannen betalningsskyldig när denna tid har förflutit också efter den uppsägningsåtgärd som riktats mot honom.

Har gäldenären försatts i konkurs, får borgenären kräva betalning av borgensmannen utan att uppsägningsåtgärder riktas mot gäldenären. Detsamma gäller, om förfarande enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner eller lagen om företagssanering har inletts för gäldenärens vidkommande eller ett interimistiskt förbud beträffande huvudförpliktelsen har meddelats i sådant förfarande.

25 §

Enskild borgensmans rätt att betala huvudförpliktelsen enligt det ursprungliga avtalet

Om huvudförpliktelsen har sagts upp till följd av gäldenärens betalningsdröjsmål, har en enskild borgensman rätt att betala huvudförpliktelsen till kreditgivaren i enlighet med de betalningsvillkor som skulle ha gällt om inte skulden hade förfallit till betalning i förtid. Ett villkor för detta är att den enskilde borgensmannen betalar det försenade beloppet inom en minst en månad lång frist som kreditgivaren bestämmer och att sådan annan borgen eller säkerhet ställs för huvudförpliktelsen som bedöms vara tillräcklig för att täcka huvudförpliktelsens kapital. Kreditgivaren är dock inte skyldig att godkänna

någon annan borgen än borgen av ett sådant samfund som avses i 3 kap. 20 § 3 mom. utsökningslagen. Det som sägs ovan gäller också om huvudförpliktelsen har sagts upp till följd av befarat dröjsmål hos gäldenären eller någon annan jämförbar orsak.

Huvudförpliktelsen anses ha förfallit till betalning för gäldenären och andra borgensmän fastän en enskild borgensman i enlighet med 1 mom. betalar huvudförpliktelsen enligt betalningsvillkoren för det ursprungliga avtalet.

26 §

Borgensmannens rätt att betala i förtid

Borgensmannen får betala en förfallen huvudförpliktelse under samma förutsättningar som gäldenären. Borgensmannen får också betala en huvudförpliktelse som inte har förfallit, om gäldenären hade haft rätt att i förtid säga upp skulden till betalning. Borgensmannen har rätt att betala med pengar även om gäldenären har förbundit sig till en prestation av något annat slag.

Om borgenären till följd av gäldenärens avtalsbrott har rätt att säga upp huvudförpliktelsen, får borgensmannen fullgöra huvudförpliktelsen. Borgenären har då inte rätt att av borgensmannen kräva mer än vad gäldenären hade varit skyldig att prestera, om borgenären hade sagt upp huvudförpliktelsen.

Vad som nämns i 2 mom. gäller också om gäldenären har försatts i konkurs eller om förfarande enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner eller lagen om företagssanering har inletts för gäldenärens vidkommande.

27 §

Borgensmannens kvittningsrätt

Borgensmannen får fullgöra sin betalning genom att kvitta huvudförpliktelsen mot en fordran som han har på borgenären.

Om borgenären kräver betalning av borgensmannen, får borgensmannen för kvittning använda sådana fordringar som gäldenären har hos borgenären och som borgenären hade fått kvitta huvudförpliktelsen mot. Borgenären skall på begäran av borgensmannen lämna de upplysningar som behövs för kvittning.

6 kap.

Regressrätt

28 §

Regressrätt gentemot gäldenären

Borgensmannen har rätt att av gäldenären få det belopp av huvudförpliktelsen som han på grund av sin borgensförbindelse har betalat till borgenären.

29 §

Utredning om skyldigheten att fullgöra huvudförpliktelsen

När borgenären har framställt betalningsanspråk gentemot borgensmannen skall gäldenären på begäran av borgensmannen lämna de upplysningar som behövs för att betalningsskyldigheten beträffande huvudförpliktelsen skall kunna konstateras. Om borgensmannen, med beaktande av gäldenärens upplysningar och andra omständigheter, inte har grundad anledning att vägra betala förpliktelsen, får borgensmannen efter betalningen regressrätt gentemot gäldenären, även om gäldenären inte hade varit betalningsskyldig.

30 §

Borgensmannens rätt till säkerheter

Borgensmannen har samma rätt som borgenären att få sin regressfordran betald ur en säkerhet som gäldenären har ställt för huvudförpliktelsen. Har borgensmannen inte betalat hela huvudförpliktelsen eller har säkerheten innan borgensförbindelsen ingicks ställts som säkerhet även för någon annan av borgenärens fordringar, får borgensmannen denna rätt efter borgenärens fordran.

Vid borgen får undantag göras från 1 mom., om inte säkerheten med stöd av lag har primärt ansvar för att skulden betalas.

Har säkerheten ställts av någon annan än gäldenären, får borgensmannen rätt till säkerheten endast om det har överenskommit så angående ansvarsförhållandet mellan borgensmannen och den som har ställt säkerheten.

31 §

Regressrätt gentemot annan borgensman

Om flera borgensförbindelser har ingåtts för en och samma huvudförpliktelse samtidigt eller så att de har varit beroende av varandra och har något annat inte överenskommits om borgensmännens inbördes ansvar, har en borgensman rätt att av varje annan borgensman få en enligt huvudtalet bestämd andel av det belopp som han har betalat på grund av sin borgensförbindelse. Borgensmannen har regressrätt till den del han har erlagt betalning för en förfallen huvudförpliktelse utöver sin egen andel och hans betalning har minskat de andra borgensmännens borgensansvar.

Har flera borgensförbindelser för en och samma huvudförpliktelse ingåtts under olika tider och oberoende av varandra och har något annat inte överenskommits om borgensmännens inbördes ansvar, har en borgensman rätt att av en borgensman som har ställt borgen tidigare få hela det belopp som han har betalat på grund av sin förbindelse. Den som har ställt borgen tidigare har inte regressrätt gentemot den som har gjort det senare.

Har någon av borgensmännen inte betalat regressfordran inom en månad efter att det krävdes av honom eller har det på det sätt som anges i 21 § konstaterats att han är betalningsoförmögen, har den borgensman som har betalat skulden rätt att kräva att de andra borgensmännen betalar sin andel av den obetalda regressfordran. Andelarna bestäms mellan borgensmännen i samma förhållande som borgensmännen också annars svarar för regressfordran.

32 §

När regressfordran förfaller till betalning samt dröjsmålsränta på regressfordran

Borgensmannens rätt att av gäldenären eller andra borgensmän få betalning för sin regressfordran uppkommer när han har betalat av på huvudförpliktelsen, dock inte förrän huvudförpliktelsen har förfallit till betalning.

Har inte något annat överenskommits, har borgensmannen rätt att av gäldenären eller andra borgensmän få i 4 § 3 mom. räntelagen (633/1982) avsedd dröjsmålsränta på sin

regressfordran räknat från det han fick rätt att driva in sin regressfordran. Om någon av borgensmännen inte ännu har blivit skyldig att betala huvudförpliktelsen, börjar dennes skyldighet att betala dröjsmålsränta en månad efter att regressanspråk har riktats mot honom.

33 §

Preskription av regressfordran

Borgensmannens regressfordran på gäldenären preskriberas på det sätt som gäller för preskription av huvudförpliktelsen i fråga. Regressfordran preskriberas dock tidigast tre år efter att borgensmannen fick rätt att driva in sin regressfordran hos gäldenären.

Borgensmannens regressfordran gentemot en annan borgensman preskriberas, om han inte kräver betalning inom tre år räknat från att han fick rätt att driva in sin regressfordran hos den andra borgensmannen. Preskriptionen avbryts också när borgensmannen påminner den andra borgensmannen om regressfordran eller när denne betalar av på regressfordran. Efter avbrott av preskriptionstiden börjar en ny tre års preskriptionstid.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

34 §

Rätt att lämna upplysningar

De upplysningar som avses i 4, 12—14 och 27 § får lämnas till borgensmannen utan hinder av begränsningar som gäller tystnadsplikt avseende borgenären samt utlämnande av personuppgifter.

35 §

Postande av meddelanden

Borgenären kan tillställa borgensmannen meddelanden som avses i denna lag per post under den adress som borgensmannen har uppgett för borgenären eller som borgensmannen senare har anmält till magistraten.

Borgensmannen anses vid tillämpning av 10 § 1 mom., 24 § och 25 § 1 mom. ha fått kännedom om meddelandet den sjunde dagen efter att meddelandet postades.

Vad som sägs i 1 och 2 mom. gäller också yrkanden som borgensmannen ställer enligt 31 § 3 mom. och 32 § 2 mom.

36 §

Bestämmelser om rättegång

Talan av borgenären mot borgensmannen kan behandlas i samma rättegång där gäldenären krävs på betalning, även om betalningsskyldighet inte ännu har uppstått med anledning av 21 eller 23 §.

När huvudförpliktelsen har förfallit till betalning kan borgensmannen väcka talan mot gäldenären för att få betalning för sin regressfordran, även om han inte har betalat huvudförpliktelsen.

Borgensmannen har rätt att begära verkställighet av en dom som avses i 2 mom. Betalning som gäldenären gjort redovisas till borgensmannen till det belopp som borgensmannen har betalat av huvudförpliktelsen. Resten av betalningen redovisas till borgenären, varvid betalningen minskar borgensmannens borgensansvar. Om en av borgensmannen erhållen dom och en av borgenären erhållen dom angående samma huvudförpliktelse skall verkställas samtidigt, skall vid utsökning borgensmannens dom beaktas endast till den del borgensmannen har betalat huvudförpliktelsen.

37 §

Skiljeavtal

Ett villkor enligt vilket en tvist avgörs i skiljeförfarande binder inte en enskild borgensman, om villkoret har avtalats före tvisten.

38 §

Internationellt förpliktande bestämmelser

Om det inte är möjligt att genom avtal göra avvikelser från en bestämmelse i denna lag till en enskild borgensmans nackdel, kan undantag inte heller göras till hans nackdel genom ett avtal enligt vilket lagen i en främmande stat skall tillämpas på borgen som ställts av den enskilde borgensmannen till förmån för kreditgivaren, om denna lag annars skulle tillämpas på borgensförbindelsen.

39 §

Övervakning av avtalsvillkor

Konsumentombudsmannen övervakar tillämpningen av avtalsvillkor mellan kreditgivare och enskilda borgensmän.

8 kap.

Tredjemanspant

40 §

När panträtten förfaller vid tredjemanspant

Borgenären har med stöd av tredjemanspant rätt att få betalning ur panten när huvudförpliktelsen har förfallit till betalning.

Har gäldenären ställt säkerhet för samma huvudförpliktelse, får borgenären på de villkor som anges i 23 § kräva betalning för huvudförpliktelsen ur en pant som tillhör någon annan.

I pantsättningsförbindelsen är det tillåtet att avvika från bestämmelsen i 2 mom., om inte säkerheten med stöd av lag i första hand ansvarar för att skulden betalas.

41 §

Tillämpning av bestämmelserna om borgen på tredjemanspant

Vad som i 3 § 2 och 3 mom., 4—6 och 8—17 §, 18 § 2 och 3 mom., 19 § 2 mom., 24—30 och 32 §, 33 § 1 mom. och 34—39 § sägs om borgen gäller i tillämpliga delar tredjemanspant. Vad som i dessa lagrum sägs om enskilda borgensmän gäller också enskilda pantsättare.

42 §

Överlämnande av pant

Om gäldenären har överlämnat en pant som han äger till någon annan eller denne på något annat sätt har blivit ägare av panten och detta har meddelats borgenären, skall efter meddelandet 4 § 2 mom. samt 13 och 14 § tillämpas på den nya ägaren av panten.

9 kap.

Ikraftträdande

43 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1999.

Genom denna lag upphävs

1) 10 kap. 8—16 § handelsbalken, av dessa 10 kap. 11 § sådan den lyder i lag 623/1947, 13 § sådan den lyder i lag 237/1929 samt 14—16 § sådana de lyder i lag 540/1994, samt

2) förordningen den 24 februari 1873 angående närmare bestämmande av löftesmans ansvarsskyldighet (7/1873) jämte ändringar.

Om det i någon annan lag eller förordning finns hänvisningar till en bestämmelse eller annars avses en bestämmelse som upphävs genom denna lag, skall motsvarande bestämmelse i denna lag tillämpas på borgen och tredjemanspant i stället för ovan avsedda bestämmelse.

44 §

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag, med undantag för 3 § 2 mom. samt 7 och 12 §, tillämpas också

Helsingfors den 19 mars 1999

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

med de begränsningar som anges nedan på borgen som en enskild borgensman ställt till en kreditgivare innan lagen har trätt i kraft.

2. Lagens 5 § tillämpas först räknat från det att det ansvar utökas som täcks av en generell borgensförbindelse som en enskild borgensman givit en kreditgivare innan lagen har trätt i kraft. Om sådana begränsningar som avses i 5 § inte då har tagits in i borgensförbindelsen, gäller förbindelsen inte gentemot nya huvudförpliktelser.

3. Lagens 10, 11, 16—19, 21—24 §, 26 § 3 mom. och 32—36 § samt, i fråga om pantsättning, 42 § tillämpas även på andra borgensförbindelser som ingåtts innan lagen har trätt i kraft, om inte något annat följer av 4 och 5 mom.

4. Lagens 16—18 § tillämpas inte om sådan försummad bevakning eller sådan befrielse av gäldenären, borgensmannen eller en säkerhet som avses i lagrummen har skett innan lagen träder i kraft. Lagens 19, 21—25, 32 och 33 § tillämpas inte heller, om huvudförpliktelsen har förfallit till betalning innan lagen har trätt i kraft.

5. Lagens 30 och 31 § tillämpas inte på de inbördes ansvarsförhållandena mellan borgensförbindelser eller säkerheter som har ställts innan lagen har trätt i kraft.

6. Vad som i denna paragraf sägs om borgen gäller i tillämpliga delar tredjemanspant som har ställts innan denna lag har trätt i kraft.

Justitieminister *Jussi Järventaus*

Nr 362

Lag**om ändring av 10 kap. handelsbalken**

Given i Helsingfors den 19 mars 1999

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i handelsbalken rubriken för 10 kap. och
fogas till 10 kap. en ny 14 §, i stället för den 14 § som upphävts genom lag 361/1999, som
följer:

10 kap.

Om pant

14 §

Om pantsättaren är en fysisk person, skall kreditgivaren innan en pantsättningsförbindelse ingås informera pantsättaren om förutsättningarna för att betalning skall kunna tas ut ur panten samt om övriga betydelsefulla omständigheter i samband med pantsättning. Om denna information ges skriftligen, skall den ges senast dagen innan pantsättningsförbindelsen ingås. Med kreditgivare avses en näringsidkare som i sin näringsverksamhet beviljar kredit eller ställer säkerheter.

Om kreditgivaren försummar sin skyldig-

het enligt 1 mom. och försummelsen kan antas ha påverkat ingåendet av pantsättningsförbindelsen, kan pantsättarens ansvar jämkas.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas på pantsättningsförbindelser som gäller såväl fast som lös egendom.

Ett avtalsvillkor som till pantsättarens nackdel avviker från bestämmelserna i denna paragraf är ogiltigt.

Bestämmelser om pantsättningsförbindelser till säkerhet för betalning av någon annans förpliktelser finns i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999).

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1999.

Helsingfors den 19 mars 1999

Republikens President**MARTTI AHTISAARI**Justitieminister *Jussi Järventaus*

Nr 363

L a g

om ändring av 1 § lagen om konsumentklagonämnden

Given i Helsingfors den 19 mars 1999

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 januari 1978 om konsumentklagonämnden (42/1978) 1 § 1 mom.
2 punkten, sådan den lyder i lag 542/1994, som följer:

1 §
Konsumentklagonämnden har till uppgift
att

2) ge rekommendationer i sådana enskilda
tvistemål om borgens- eller pantsättningsför-
bindelser som gäller i lagen om borgen och
tredjemanspant (361/1999) avsedda enskilda

borgensmäns eller enskilda pantsättares för-
pliktelser gentemot kreditgivare och som av
dem som ingått förbindelsen förs till nämnden
för behandling,

Denna lag träder i kraft den 1 oktober
1999.

Helsingfors den 19 mars 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Jussi Järventaus*

Nr 364

Lag**om ändring av lagen om verkställighet av straff**

Given i Helsingfors den 19 mars 1999

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 december 1889 om verkställighet av straff (39/1889) 1 kap. 7 § 1 mom. samt 2 kap. 6 § 2 mom. och 9 b §, dessa lagrum sådana de lyder, 1 kap. 7 § 1 mom. i lag 128/1995 samt 2 kap. 6 § 2 mom. i lag 612/1974 och 9 b § i nämnda lag 128/1995, samt fogas till 2 kap., sådant det lyder jämte ändringar, nya 3 d, 9 d och 9 e § samt till 3 kap., sådant det lyder jämte ändringar, nya 2 a—2 e och 9 a § som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

7 §

Överföring av behörighet

Ärenden som enligt denna lag eller en förordning som har utfärdats med stöd av den eller enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av dessa avgörs av straffanstaltens direktör kan genom beslut av vederbörande ministerium anförtros även någon annan tjänsteman vid anstalten för avgörande i enlighet med vad som bestäms i arbetsordningen för anstalten. Beslutanderätt i disciplinära ärenden och ärenden som gäller kroppsbesiktning enligt 2 kap. 9 b § 2 mom., förvaring av penningmedel och hållande av en fånge avskild enligt 3 kap. 9 § kan dock inte överföras.

anstalt eller motsvarande enhet utanför straffanstalten, där han deltar i missbrukarvård eller annan målinriktad verksamhet som underlättar hans anpassning i samhället. Som villkor för tillståndet kan uppställas att fången på begäran lämnar urin- eller utandningsprov. Ett villkor för placeringen är även att fången samtycker till att den utomstående anstalten eller motsvarande enheten får meddela fängelset om överträdelser av villkoren.

Om en fånge inte iakttar de villkor som uppställts för honom, kan placeringsförordnandet återkallas. Har fången ett gällande förordnande till öppen anstalt, kan förordnandet återkallas. Om överträdelser av villkoren är allvarlig, kan fången dessutom påföras ett disciplinstraff enligt 2 kap. 10 §. Angående räknande av strafftid iaktas vad som föreskrivs i 2 kap. 3 c §.

Beslut om placering av en fånge utanför straffanstalten fattas av vederbörande ministerium eller, i enlighet med anvisningar som ministeriet meddelat, av straffanstaltens direktör. Närmare bestämmelser utfärdas genom förordning.

2 kap.

Allmänna stadganden om fängelsestraff och om förvandlingsstraff för böter

3 d §

En fånge som skall anses vara pålitlig och som har rusmedelsproblem eller som kan antas ha speciella svårigheter att klara sig i frihet kan för en bestämd tid placeras vid en

6 §

Angående innehav och användning av en fånges penningmedel bestäms genom förordning. Förbjudna penningmedel som påträffats hos en fånge eller på något annat ställe i anstaltens utrymmen och som tillhör honom kan tas i förvar i anstalten tills fången fri-

ges. Straffanstaltens direktör beslutar om saken.

9 b §

En fånge kan i vittnes närvaro kroppsvisiteras, om det är behövt för att förebygga rymning, upprätthålla ordningen eller om fången misstänks för innehav av förbjudna föremål eller ämnen. Beslut om kroppsvisitation fattas av direktören för straffanstalten, jourhavande tjänstemannen vid anstalten, någon som handhar förmansuppgifter inom övervakningen eller någon annan tjänsteman som enligt arbetsordningen är ansvarig för övervakningen av anstalten eller en avdelning vid den. Specialgranskning får utföras i straffanstalten, en avdelning i anstalten eller något annat utrymme i den, om det är nödvändigt för att upprätthålla ordningen och säkerheten eller för att finna förbjudna föremål eller ämnen. Om det i en avdelning eller i andra utrymmen vid straffanstalten utförs specialgranskning, får kroppsvisitation företas på alla fångar som är placerade vid avdelningen eller som befinner sig i de utrymmen som skall granskas. Direktören för straffanstalten, vaktchefen eller jourhavande tjänstemannen vid anstalten beslutar om specialgranskning.

Straffanstaltens direktör kan besluta om kroppsbesiktning på en fånge, om fången på sannolika skäl misstänks för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader. Om kroppsbesiktningen utförs av någon som inte tillhör hälsovårdspersonalen, skall ett vittne vara närvarande. I övrigt iakttas vid kroppsbesiktning 5 kap. 12 § 2 och 3 mom. tvångsmedelslagen (450/1987).

Om det finns skäl att misstänka att fången är påverkad av alkohol eller något annat rusmedel, kan direktören för straffanstalten utan hinder av tvångsmedelslagen besluta att fången skall lämna urin- eller utandningsprov. På en fånge som utan giltigt skäl vägrar lämna urin- eller utandningsprov kan blodprov tas. Dessutom kan som villkor för oövervakat besök, tillstånd att avlägsna sig, tillstånd till studier och till civilt arbete samt till deltagande i sammankomst eller tillställning som anordnas utanför anstalten uppställas att fången på uppmaning skall lämna urin- eller utandningsprov. Provtagningen får inte förorsaka onödig olägenhet för den som undersöks.

9 d §

En fånge får isoleras från andra fångar, om det finns grundad anledning att misstänka att han inom straffanstalten eller när han kommer dit har rusmedel eller andra förbjudna ämnen eller föremål i sin kropp.

Straffanstaltens direktör beslutar om isolering. En fånge får hållas isolerad tills rusmedlen eller de andra förbjudna medlen eller föremålen har avlägsnats sig ur fångens kropp eller det annars inte längre finns orsak till isolering. Isolering får dock fortgå högst sju dygn. Om isoleringen förorsakar fara för fångens hälsa, skall isoleringen avbrytas.

En läkare skall så snabbt som möjligt undersöka om isoleringen kan äventyra fångens hälsa. Den isolerades hälsotillstånd skall även i övrigt noggrant följas.

9 e §

Som villkor för tillträde till en straffanstalt kan uppställas att vederbörande går igenom en metalldetektor.

I straffanstalten eller på dess område kan därvarande personer granskas med för ändamålet lämpliga hjälpmedel eller skolad hund i syfte att finna sprängämnen och rusmedel.

3 kap.

Om verkställighet i fängelse

2 a §

Vid en straffanstalt kan det finnas avdelningar som är olika i fråga om graden av övervakning och verksamhetssätt. Avdelningarna skall ha en dagordning som direktören fastställer.

Direktören för straffanstalten beslutar om placering vid en avdelning. När beslut om placering vid en avdelning fattas skall fångens individuella egenskaper, hans möjligheter att uppfylla sin sysselsättningsplikt samt upprätthållandet av ordningen och säkerheten vid anstalten beaktas.

2 b §

Genom beslut av vederbörande ministerium kan en avdelning som är isolerad från den övriga anstalten (*säkerhetsavdelning*) av säkerhetsskäl inrättas vid en straffanstalt.

En fånge kan placeras vid säkerhetsavdelningen, om

1) fången av grundad anledning kan misstänkas göra sig skyldig till spridning av narkotika eller andra rusmedel eller på annat

sätt delta i dylik verksamhet eller göra sig skyldig till annan allvarlig brottslig verksamhet.

2) fången på annat sätt allvarligt äventyrar säkerheten vid anstalten,

3) fången har rymt eller försökt rymma och han anses alltjämt vara särskilt benägen att rymma, eller om

4) det finns skäl att misstänka att försök att frita fången kommer att göras.

En fånge kan också placeras vid säkerhetsavdelning, om placeringen är motiverad i syfte att garantera fångens egen säkerhet.

2 c §

Beslut om placering av en fånge vid säkerhetsavdelning fattas av vederbörande ministerium på framställning av straffanstaltens direktör eller efter att ministeriet har hört direktören. Fången skall meddelas grunderna för placeringen, om meddelandet inte förorsakar fara för någon annans hälsa eller säkerhet eller inverkar störande på utredningen av ett brott.

Placering vid säkerhetsavdelning får inte fortgå längre än vad som är nödvändigt. Ett beslut om placering av en fånge vid säkerhetsavdelning och grunderna för detta skall med högst tre månaders intervaller tas till ny prövning.

En vid avdelningen placerad fånges hälsa skall ägnas speciell omsorg och hans hälso-tillstånd även i övrigt följas.

2 d §

En fånge skall beviljas möjlighet att uppfylla sin sysselsättningsplikt i aktiviteter som lämpar sig för säkerhetsavdelningen samt att delta i fritidsverksamhet.

Rättigheterna för en fånge som är placerad vid säkerhetsavdelningen får inte begränsas i större omfattning än vad placeringen ovillkorligen kräver. I syfte att trygga ordningen

vid avdelningen kan fångens rätt att inneha egendom begränsas.

Post- och andra försändelser från och till en fånge får granskas och läsas, om det finns skäl för det. Om ett brev inte frambefordras, iakttas bestämmelserna i 2 kap. 9 § 1 mom. Dessutom iakttas bestämmelserna i 2 kap. 9 § 2 mom. Ett villkor för användning av telefon är att fången samtycker till att hans samtal utöver att de kan avlyssnas även kan bandas. I övrigt tillämpas vid avlyssning av telefonsamtal bestämmelserna i 2 kap. 9 § 3 mom.

En fånges rätt att träffa andra än sina nära anhöriga, en advokat som fungerar som hans ombud eller ett allmänt rättsbiträde kan begränsas, om det finns grundad anledning att misstänka missbruk.

2 e §

Inträde i en säkerhetsavdelning äger rum genom en metalldetektor och inträdande personer kan granskas. Om det finns grundad anledning att misstänka missbruk, kan som villkor för tillträde till avdelningen eller besök uppställas att personen i fråga samtycker till kroppsvisitation vars syfte är att undersöka vad han bär i sina kläder eller i övrigt med sig.

9 a §

En fånge kan på egen begäran hållas avskild från andra fångar, om det finns grundad anledning till det. Rättigheterna för en fånge som hålls avskild på egen begäran får inte begränsas mera än vad som nödvändigtvis förorsakas av avskildheten. För en fånge som hålls avskild skall om möjligt ordnas arbete, utbildning eller annan verksamhet som lämpar sig för dagordningen vid avdelningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1999.

Helsingfors den 19 mars 1999

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Jussi Järventaus*

Nr 365

L a g**om ändring av lagen om rannsaktionsfängelse**

Given i Helsingfors den 19 mars 1999

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 juli 1974 om rannsaktionsfängelse (615/1974) 5 § 1 mom., 6 § 2 mom. och 7 § 2 mom.,
 av dessa lagrum 5 § 1 mom. sådant det lyder i lag 129/1995 och 6 § 2 mom. sådant det lyder i lag 455/1987, samt
fogas till 5 §, sådan den lyder i nämnda lag 129/1995, nya 3 och 4 mom. samt till lagen nya 6 a och 19 a § som följer:

5 §

När en rannsaktionsfånge har anlänt till anstalten, skall han vid behov visiteras i vittnes närvaro. Visitation kan vid behov även ske senare. När fången anländer till anstalten kan han vid behov även kroppsvisiteras i vittnes närvaro, om skäl därtill prövas föreligga. Kroppsvisitation kan ske även senare, om det är nödvändigt för att förebygga rymning eller upprätthålla ordningen eller om rannsaktionsfånge misstänks för innehav av förbjudna föremål eller ämnen. Beslut om kroppsvisitation fattas av direktören för straffanstalten, jourhavande tjänstemannen vid anstalten, någon som handhar förmansuppgifter inom övervakningen eller någon annan tjänsteman som enligt arbetsordningen är ansvarig för övervakningen av anstalten eller en avdelning vid den. Specialgranskning får utföras i straffanstalten eller något annat utrymme i den, om det är nödvändigt för att upprätthålla ordningen och säkerheten eller för att finna förbjudna föremål eller ämnen. Om det i en avdelning eller i andra utrymmen vid straffanstalten utförs special-

granskning, får kroppsvisitation företas på alla fångar som är placerade vid avdelningen eller som befinner sig i de utrymmen som skall granskas. Beslut om specialgranskning fattas av direktören för straffanstalten, vaktchefen eller jourhavande tjänstemannen vid anstalten.

— — — — —
 Direktören för straffanstalten kan besluta om kroppsbesiktning på en rannsaktionsfånge, om fången på sannolika skäl misstänks för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader. Om kroppsbesiktningen utförs av någon som inte tillhör hälsovårdspersonalen, skall ett vittne vara närvarande. I övrigt iaktas vid kroppsbesiktning 5 kap. 12 § 2 och 3 mom. tvångsmedelslagen (450/1987).

Om det finns skäl att misstänka att en rannsaktionsfånge är påverkad av alkohol eller något annat rusmedel, kan direktören för straffanstalten utan hinder av tvångsmedelslagen besluta att fången skall lämna urin- eller utandningsprov. Dessutom kan som villkor för oövervakat besök uppställas

att en rannsakningsfånge på uppmaning skall lämna urin- eller utandningsprov. Provtagningen får inte förorsaka onödig olägenhet för den som undersöks. På en rannsakningsfånge som utan giltigt skäl vägrar lämna urin- eller utandningsprov kan blodprov tas.

6 §

En rannsakningsfånge får delta i gudstjänster, andaktsstunder och andra religiösa sammankomster samt tillbringa fritiden tillsammans med andra fångar, om inte syftet med häktningen eller ordningen vid anstalten därigenom äventyras. Sådan kontakt mellan rannsakningsfångar som kan äventyra utredningen av brott skall om möjligt förhindras.

6 a §

En rannsakningsfånge får isoleras från andra fångar, om det finns grundad anledning att misstänka att han inom straffanstalten eller när han kommer dit har rusmedel eller andra förbjudna ämnen eller föremål i sin kropp.

Straffanstaltens direktör beslutar om isolering. En fånge får hållas isolerad tills rusmedlen eller de andra förbjudna medlen eller föremålen har avlägsnats sig ur fångens

Helsingfors den 19 mars 1999

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

kropp eller det annars inte längre finns orsak till isolering. Isolering får dock fortgå högst sju dygn. Om isoleringen förorsakar fara för fångens hälsa, skall isoleringen avbrytas.

En läkare skall så snabbt som möjligt undersöka om isoleringen kan äventyra rannsakningsfångens hälsa. Den isolerades hälsotillstånd skall även i övrigt noggrant följas.

7 §

Angående användning av fånges penningmedel bestäms genom förordning. Förbjudna penningmedel som påträffats hos en rannsakningsfånge eller på något annat ställe i anstaltens utrymmen och som tillhör fången kan tas i förvar i anstalten för en viss tid, dock högst tills fången frigges. Straffanstaltens direktör beslutar om saken.

19 a §

Om förfarandet vid vidtagande av de tvångsåtgärder som avses i denna lag bestäms genom förordning. Närmare bestämmelser om verkställighet av lagen utfärdas av vederbörande ministerium.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1999.

Justitieminister *Jussi Järventaus*

Nr 366

Lag

om ändring av 5 a kap. tvångsmedelslagen

Given i Helsingfors den 19 mars 1999

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/1987) 5 a kap. 4 § 2 och 4 mom. 5 § 2 mom. och 15 §, sådana de lyder i lag 402/1995, samt fogas till 5 a kap. 4 § ett nytt 5 mom., till 5 § ett nytt 3 mom. och till 10 § ett nytt 2 mom., sådana de lyder i nämnda lag 402/1995, som följer:

5 a kap.

Teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation

4 §

Förutsättningar för teknisk observation

När någon är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det strängaste straffet är mer än sex månaders fängelse, får optisk övervakning riktas mot den misstänkte eller mot en viss plats där han kan antas befinna sig, om de uppgifter som därmed fås kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet. Optisk övervakning som riktas mot en sådan person i fängelseväsendets förvar som avses i 4 mom. förutsätter likväl att misstanken gäller ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år eller ett narkotikabrott eller ett straffbart försök till dessa brott och att de uppgifter som därmed fås kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet.

Teknisk avlyssning och optisk övervakning får riktas mot den misstänkte endast då han befinner sig på en allmän plats eller i ett sådant fortskaffningsmedel eller hotellrum, lager- eller något annat rum eller utrymme som inte används för stadigvarande boende.

Teknisk avlyssning och optisk övervakning får dessutom riktas mot en misstänkt som avtjänar straff i en straffanstalt eller som är internerad i tvångsinrättning eller mot en rannsakningsfånge, när fången befinner sig i sin cell eller i anstaltens övriga utrymmen som står till fångarnas förfogande.

Avlyssnings- eller övervakningsanordningar kan, om observationen förutsätter detta, placeras i sådana i 4 mom. angivna utrymmen, som inte används för stadigvarande boende samt i celler och andra utrymmen i fängelsets besittning. Den som gör förundersökning har då rätt att få tillträde till ovan nämnda utrymmen för att installera anordningen.

5 §

Beslut om åtgärd

Om teknisk avlyssning, optisk övervakning och teknisk spårning beslutar undersökningsledaren. Ett beslut om teknisk avlyssning skall inom 24 timmar underställas den polisman som är chef för polisdistriktet eller chef för polisens riksomfattande enhet eller biträdande chef för en sådan enhet eller chefen för tullstyrelsens övervaknings- och revisionsenhet eller undersökningsbyrå eller chefen för tulldistriktet. Om teknisk avlyssning och optisk övervakning beslutar dock den

domstol som avses i 1 mom., om avsikten är att placera en avlyssnings- eller övervakningsanordning i ett fordon som används av den misstänkte eller i det rum eller utrymme där den misstänkte vistas.

Om teknisk avlyssning och optisk övervakning av en person i fängvårdsväsendets förvar beslutar den domstol som avses i 1 mom. på skriftligt yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman och efter att ha gett straffanstaltens direktör tillfälle att bli hörd.

10 §

Avlyssningsförbud

Teknisk avlyssning och optisk övervak-

Helsingfors den 19 mars 1999

ning får inte heller rikas mot samtal mellan en i 4 § 4 mom. avsedd fånge och en läkare, en sjukvårdare, en psykolog eller en socialarbetare.

15 §

Tillsynsbestämmelse

Inrikesministeriet utövar tillsyn över de åtgärder som avses i detta kapitel. Ministeriet skall årligen avge en berättelse till riksdagens justitieombudsman om användningen av teleavlyssning och teleövervakning samt teknisk avlyssning. Samtidigt skall också lämnas en redogörelse om användningen av teknisk observation i straffanstalterna.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1999.

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Jussi Järventaus*

Nr 367

L a g**om ändring av 14 § folkhälsolagen**

Given i Helsingfors den 19 mars 1999

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/1972) 14 § 2 mom., sådant det lyder
i lag 248/1997, som följer:

14 §

En kommun är skyldig att förordna en läkare vid hälsovårdscentral att ge polisen handräckning för utförande av rättsmedicinsk undersökning då det är fråga om klinisk undersökning av levande person och yttre besiktning av avliden. Kommunen är dessutom skyldig att förordna en läkare vid hälsovårdscentral att ge fängvårdsmyndigheterna handräckning för utförande av rättsmedicinsk undersökning då det är fråga om klinisk undersökning av levande person i

sådana fall som avses i 2 kap. 9 b § 2 mom. lagen om verkställighet av straff (39/1889) och 5 § 3 mom. lagen om rannsakningsfängelse (615/1974). Kommunen är också skyldig att förordna en läkare vid hälsovårdscentral att fungera som läkare vid undersökning av värnpliktiga då uppbådsmyndigheterna anhållit därom hos det organ som avses i 6 § 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1999.

Helsingfors den 19 mars 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Jussi Järventaus*

Nr 368

L a g**om ändring av 21 kap. rättegångsbalken**

Given i Helsingfors den 19 mars 1999

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i rättegångsbalken 21 kap. 15 §, sådan den lyder i lag 1013/1993,
ändras 1 och 2 §, 8 § 1 mom. och 14 § 1 och 2 mom., sådana de lyder i nämnda lag
 1013/1993, samt
fogas till kapitlet nya 8 a—8 c §, som följer:

21 kap.

Om rättegångskostnader

1 §

Den part som förlorar målet är skyldig att ersätta alla motpartens skäligen rättegångskostnader som föranletts av nödvändiga åtgärder, om inte något annat bestäms i lag.

2 §

I ett mål där förlikning inte är tillåten skall parterna själva svara för sina rättegångskostnader, om det inte finns särskilda skäl att ålägga den ena parten att helt eller delvis ersätta motpartens kostnader.

8 §

Ersättningsbara rättegångskostnader är kostnaderna för förberedande av rättegången och för utförande av talan vid domstolen samt för ombudets eller biträdets arvode. Ersättning betalas också för det arbete som rättegången föranlett parten och för förlust som direkt ansluter sig till rättegången.

8 a §

Om målet rättsligt varit så oklart att den förlorande parten haft grundad anledning till rättegång, kan domstolen förordna att parterna själva helt eller delvis skall svara för sina rättegångskostnader.

8 b §

Om det, med beaktande av de omständigheter som lett till rättegång, parternas ställning och sakens betydelse, bedömt som en helhet vore uppenbart oskäligt att förplikta parten att ersätta motpartens rättegångskostnader, kan domstolen på tjänstens vägnar sänka beloppet av de rättegångskostnader som parten skall dömas att betala.

8 c §

I mål som gäller fordran eller vräkning och som avgörs enligt 5 kap. 13 eller 14 § genom tredskodom utan fortsatt förberedelse, skall domstolen på tjänstens vägnar och med beaktande av den arbetsmängd som krävts för uppsättande av stämningsansökan, fordringsbeloppet och nödvändiga kostnader pröva beloppet av de rättegångskostnader som motparten skall dömas att ersätta.

Justitieministeriet utfärdar närmare bestämmelser om grunderna för beloppen av de rättegångskostnader som döms ut enligt denna paragraf.

14 §

Yrkande på ersättning för rättegångskostnaderna skall framställas innan behandlingen av målet har slutförts. I yrkandet skall beloppet av rättegångskostnaderna och grunderna för dem specificeras.

Avgörandet beträffande rättegångskostnaderna skall meddelas samtidigt som domsto-

len avgör målet. I avgörandet skall de kostnader och arvoden som skall ersättas uppges särskilt. Om huvudsaken avgörs vid förberedelsen, kan avgörandet beträffande rättegångskostnader meddelas samtidigt också när de har förblivit stridiga, om inte utredningen av deras belopp anses kräva huvudförhandling för upptagning av muntlig bevisning.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1999.

Helsingfors den 19 mars 1999

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Jussi Järventaus*

Nr 369

L a g**om ändring av 9 kap. 8 och 9 § lagen om rättegång i brottmål**

Given i Helsingfors den 19 mars 1999

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 11 juli 1997 om rättegång i brottmål (689/1997) 9 kap. 8 § 2 mom. och
9 § som följer:

9 kap.

Om rättegångskostnader

8 §

Om målsägandens skyldighet att ersätta svarandens rättegångskostnader och målsägandens rätt att av svaranden få ersättning för sådana kostnader när målsäganden förenat sig om allmänna åklagarens åtal gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i 21 kap. rättegångsbalken. Målsäganden svarar dock endast för de särskilda kostnader som föranletts av att han utnyttjat sin talerätt. Om

skyldighet för den som företräder eller är ombud eller biträde för en målsägande, som har förenat sig om allmänna åklagarens åtal, att solidariskt med målsäganden ersätta dessa kostnader gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i 21 kap. 6 § rättegångsbalken.

9 §

Vad som i 21 kap. 8 § 2 mom., 12 och 13 §, 14 § 2 mom. samt 16 § rättegångsbalken bestäms om tvistemål skall i tillämpliga delar gälla även i brottmål.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1999.

Helsingfors den 19 mars 1999

Republikens President**MARTTI AHTISAARI**Justitieminister *Jussi Järventaus*

Nr 370

L a g
om ändring av 19 § tingsrättslagen

Given i Helsingfors den 19 mars 1999

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tingsrättslagen av den 28 juni 1993 (581/1993) 19 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 1326/1994, som följer:

19 §

Lagmannen kan skriftligen förordna någon som hör till kanslipersonalen och som har svurit en ed som motsvarar domareden eller avlagt motsvarande försäkran samt har den utbildning som uppgiften kräver och tillräcklig skicklighet för uppgiften att

- 1) avgöra inskrivningsärenden enligt 5 kap. 1 § jordabalken (540/1995),
- 2) i mål enligt 5 kap. 3 § rättegångsbalken
  - a) meddela tredsdom,
  - b) meddela avgörande om rättegångskostnader med stöd av 21 kap. 8 c § rättegångsbalken samt meddela dom när svaranden har medgett käromålet, samt

c) fatta beslut om att avskryva målet när käranden har återkallat talan och svaranden inte yrkar på avgörande,

- 3) registrera förmynderskap,
- 4) avgöra en ansökan om äktenskapsskillnad med stöd av 25 § 1 mom. äktenskapslagen, om båda makarna har hemort i Finland, samt att
- 5) registrera äktenskapsförord.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1999.

Helsingfors den 19 mars 1999

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Jussi Järventaus*

RP 107/1998
LaUB 26/1998
RSv 281/1998

Nr 361—370, 3 ark

HUVUDREDAKTÖR JARI LINHALA
OY EDITA AB, HELSINGFORS 1999